

πιλαλώ

Παρασκευή, 21 Σεπτεμβρίου 2012

5:01 μμ

ΣΗΜΑΣΙΑ

πιλαλώ=τρέχω (απο το πιλαλώ μεσαιωνική λέξη)

<http://www.phorum.gr/viewtopic.php?f=73&t=81690&start=615>

Ο καλος μας μπολογκερ βέβαια δεν έχει κοιτάξει λεξικό ποτε του.

ΚΟΡΑΗ - ΑΤΑΚΤΑ

**Πιλαλώ, ἢ Ἐπιλαλώ, I, 303-
304. IV, 427.**

Σκαρλάτος Βυζάντιος - ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ σ. 228

ΠΙΛΑΛΩ (κ.τ.λ.), ῥ. ἀμ. (ἐκ τοῦ Ἐπιλαλώ, ταύτην τῶ) • Ἐπιβοηθίω. ἴδ. Τρέχω.

Σύμφωνος και ο Λεων. Ζώης στο 178 ΛΕΞΙΚΟΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Ο ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ στο 171

πηλαλώ κ. **πιλαλώ** (κ̃-άω) ῥ. αμετβ. {πηλαλάς... | πηλάλησα} (λαϊκ.)
τρέχω γρήγορα.

[ΕΤΥΜ. < μεσν. πηλαλώ, αβεβ. ετύμου. Ίσως να πρόκειται για προϊόν
συμφυρμού των *(ε)πηλ/ώ + απολ/αλώ· ο υποθετ. τύπος *επηλώ δι-
καιολογείται από αόρ. επήλασα (του επελαύνω) «ορμώ, τρέχω ορμη-
τικά» κατά το σχήμα γέλασα γελώ, χάλιασα – χάλω με διατήρηση
τής αύξησης και στην οριστική. Το ήδη μτγν. ρ. απολαλώ «μιλώ απε-
ρίσκεπτα». Σε νεότερους χρόνους (διαλεκτικά) σήμανε και «φωνάζω
το ποιμνιο να έρθει, να τρέξει κοντά μου»].

από το οποίο προέρχεται το

πηλάλα κ. **πιλάλα** (η) {χωρ. πληθ.} **1.** το γρήγορο τρέξιμο, η τρεχάλα
2. (ως επίρρ.) τρέχοντας. Επίσης **πηλαλητό / πιλαλητό** κ. **πηλάλημα /
πιλάλημα** (το) [μεσν.].

[ΕΤΥΜ. < πηλαλώ (υποχωρητ.)].

Ως εδώ πολύ καλά και η ερμηνεία φαίνεται λογική και αφυής. Έκτος αν προστρέξει κανείς στο 131
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ του ίδιου Μπαμπινιώτη.

Όπου υπάρχει και άλλη ερμηνεία που φαίνεται να κολλάει στις απόψεις Ζώη, Κοραή και
Βυζάντιου (ο αποθανών δεδικαίωται)

πιλαλώ «τρέχω γρήγορα, ορμώ»
< μεσν. *πιλαλῶ*, πιθ. < ελνστ. *ἐπιλαλῶ* (-έω) «φλυαρώ, μιλώ γρήγορα» (< *ἐπι-* + αρχ. *λαλῶ*, βλ.λ.), το οποίο εξελίχθηκε στη μεταφορική σημ. «τρέχω γρήγορα», μολονότι η ερμηνεία αυτή είναι σημασιολογικά δυσχερής. Αρχικός τύπος ήταν προφανώς ο αόριστος *ἐπιλάλησα* > *πιλάλησα*, από όπου σχηματίστηκε νέος ενεστ. *πιλαλῶ*. Κατ' άλλη άποψη, η λ. έχει προέλθει από τον αόρ. *ἐπήλασα* τού ρ. *ἐπελαύνω* στη σημ. «ορμώ» (που οδηγεί σε γρ. *πηλαλώ*), άποψη σημασιολογικά πρόσφορη, η οποία όμως πάσχει μορφολογικώς. Τέλος, έχει προταθεί η αναγωγή στο ελνστ. ρ. *ἀπολαλῶ* (-έω) «φωνάζω» μέσω ανώμαλου αορ. **ἀπηλάλησα* (ίσως κατά το *ἀπηύδησα*) με επίσης προβληματική μορφολογική και σημασιολογική μεταβολή («φωνάζω» > «μιλώ απερίσκεπτα» > «τρέχω»).

ΕΤΥΜ. ΠΕΔΙΟ

πιλάλα < μεσν. *πιλάλ-α* < *πιλαλῶ* (υποχωρητ.)

πιλάλημα < μεσν. *πιλάλη-μα*.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

πιλαλώ ή πηλαλώ;

Οι διάφορες γραφές τής λέξης στηρίζονται σε διαφορετικές ετυμολογικές ερμηνείες της. Η γραφή *πηλαλώ* (με -η-) στηρίχθηκε στην άποψη ότι το ρήμα προέρχεται από τον αόρ. *ἐπήλασα* τού αρχ. *ἐπελαύνω* ή **ἀπηλάλησα* τού ρ. *ἀπολαλῶ* (απόψεις μορφολογικά δυσχερείς), ενώ η αναγωγή στο αρχ. *ἐπιλαλῶ* (από όπου η γραφή *πιλαλώ*, με -ι-) πα-

Συνώνυμα

Το αρχ. ρήμα **λακέω** και **ληκέω** = **τσακίζω**, **-ομαι**, **γίνομαι κομμάτια** μπορεί να είναι και πιθανή ρίζα του **πιλαλώ**.

Βλ. Henry George Liddell.

Burst asunder, “σίδηρος λακᾶ” PMag.Par.1.3074:—Pass., “ἕως λακηθῆ τὸ πέταλον” PLid.V.6.22.

Επιλακεω αντι του επιλαλω . (Το **επί** λέγεται με επιτατικό χαρακτήρα πβλ. Επικροτώ, επισταμαι κλπ).

Επιλακεω> **Επιλακω** >επιλα(κ>λ)λω >**πιλαλώ** .

Το λαλω σημαίνει πάντοτε όμιλο όπως το παραδέχεται και ο Μπαμπινιώτης και με κατάλληλες ετυμολογικές ακροβασίες φέρνει το σύνθετο επι+λαλω στο πιλαλώ τρέχω.

Όμως το **λακεω** έχει επιζήσει στις μέρες μας με την έννοια του **φεύγω τρέχοντας**.

Πασίγνωστη η φράση

Λακάτε ποδαράκια μου να μη σας χέσει ο κώλος μου.

ρ. Λακίζω, λακάω

Αλλά και η νεοελληνική απόδοση του **λακέω = Τσακίζομαι** έχει την έννοια της βιαστικής αναχώρησης. Πβλ.

Τσακίσου από εδώ.

Άντε στα **τσακίδια**

Γκρεμοτσακίσου

Τραμπαλίζομαι, πέφτω και **τσακίζομαι**.

Τσακίστηκε να με εξυπηρετήσει

Σημασία

Στα σύγχρονα Ελληνικά **πηλάλα**, **πιλαλητό** και **πιλάλημα** σημαίνει **τρεχάλα** κατ' επίταση δε και συνηθεστέρα **κωλοπηλάλα** που παίρνει πολλές φορές την έννοια βία ή βιασύνη.

Φρ. Με την ησυχία σου! Δεν είναι δα και καμιά **κωλοπηλάλα**.